

Հեղինակութեանը ձեռք տալու, մասնակցել այդ ընտրութեանը, ընդունելով նոյն եղանակ ընտրութեան, որ գործ է գրվում Լիբանանի նահանգապետի նշանակելու մէջ, ապահովելով այդ նշանակութիւնը ամեն ցանկալի գրաւականներով ընդհանուր նահանգապետ այդ եղանակով նշանակելով և յանձնարարութիւն ստանալով սուլթանից հսկել հրաժարական բարեկեցութեան գործադրութեան մասին, պէտք է ունենայ հարկաւոր Հեղինակութիւն և իշխանութիւն իր յանձն առած պաշտօնը իր անձնական պատասխանատուութեամբ կատարելու:

Բայց ի՞նչ լեգիտիմիտ պէտք է մտնել Հայաստանում Գորան «Journal d'Orient» պատասխանում է թէ Հայոց ազգը, իրական, կարծում է որ բաւական է մի աւելի լեւել Հայաստանի այժմեան դրութեան մէջ ախրող շարիքների արդիւնները, որպէս զի որովհետեւ այն բարեկեցութեանը, որոնք պէտք է մտնեն իրանց հայրենիքում:

Վերջնային լրագրի այդ յօդուարի շարունակութեան հետ մենք կը ծանօթացնենք մեր ընթերցողներին «Մշակ» հետեւյալ համարներում:

ՄԻՆԵՐԱԿԱՆ

Ֆրանսիական պարլամենտական ընտրութիւնների մինչև այժմ յայտնի եղած հետևանքները արգարացում են վաղուց յայտնաձգել են ինքնադրութիւնը, որ շափաւոր հանրապետական կուսակցութիւնը պէտք է յաղթէր միապետականներին և արմատականներին: Բեկիլի կրկու շրջանների մէջ էլ ընտրված է Գաբրիէլ, չը նայելով նրա հակառակորդների ջանքերին: Բեկիլի նրա ստացած ձայների մեծամասնութիւնը շատ նշանաւոր է, մասնաւոր Բեկիլի երկրորդ շրջանում, որտեղ նրա հակառակորդ լրագրական աշխատակից Բեկիլիոն է և որտեղ նրա ընտրութիւնը միջնի է համարվում, բայց այնու ամենայն Գաբրիէլ յաղթող է հանդիսացել: Ընդհանրապէս ընտրված են 398 հանրապետականներ, այնպէս որ հիմնուց հանրապետականները պատգամաւորների ազգայն ժողովում աւելի նշանաւոր մեծամասնութիւն կունենան, քան թէ անաճ ունենին: Բացի այդ զեռ ևս 65 կրկնաքուէրութիւններ պէտք է լինեն, որի ժամանակ երեւի հանրապետականները շատերը կընտրվեն, այնպէս որ այդ կուսակցութիւնը աւելի ոյժ կը ստանայ: Մինչև այժմ հանրապետականները, համեմատելով նախկին ժողովի հետ, 45 աւելորդ տեղեր են ձեռք բերել: Այնքան է ուրեմն, որ պատգամաւորների ժողովի կազմակերպութիւնը շատ քիչ է փոփոխվել: Առաջիկայ պատգամաւորներից ընտրված են 364 մարդ, այնպէս որ ժողովի բնաւորութիւնը անփոփոխ կը մնայ:

Պարլամենտական նոր շրջանը շատ չի փոխի Ֆրանսիական գործերի բնականութիւնը: Մինչև անգամ սահմանադրութեան վերաբնութիւնը հազիւ թէ դրականապէս առաջարկվի և հանրապետականները ընտրողական պրոգրամի մէջ մտքաւոր սեռնաոր վերադարձութեան հարցը երեւի կը յետաձգվի մինչև այն ժամանակ, երբ սենատը մի նոր սեւալ կը գործի, որի պատճառով երկու կողմը է պահանջել նրա փոփոխութիւնը:

Ընտրութիւններից առաջ ֆարիգի մէջ կատարեալ հանգստութիւն էր տիրում, միայն Բեկիլի շրջանի մէջ շարժում էր նկատուում: Առաւարտութիւնը նախագահական միջոցներ գործ գրեց, որպէս զի

ընտրութիւնների ազատութիւնը չը խանգարուէր:

Գաբրիէլ հետեւեալ ազգաբնութեամբ գիւնց Բեկիլի երկրորդ շրջանի ընտրողներին: «Գաբրիէլ եմ ձեզ, յուսով, որ դուք ազատ քուէրութեան շնորհիւ հասնուիք ինչ կը տաք այն քաղաքականութեանը, որին հետեւում էր ձեր հաստատարողը 12 տարի, ծառայելով ժողովրդին և հանրապետութեանը: Կուք ամենքդ ինձ ծանուցում էք, ես ամբողջապէս և յաւիտեան ձեզ եմ պատկանում: Միայն ձեզանից եմ կամենում ստանալ օրէնսդրական իրաւունքներ, որպէս զի ձեր ընտրութեամբ և ինձ տուած հեղինակութեամբ հետեւում այն քաղաքականութեանը, որ ամբացում է հանրապետական հիմնարկութիւններից, որ ձգտում է հասնել ժողովրդական առաջարկութեանը և ազգային վերածնութեանը: Առաջ, միշտ առաջ, առանց անկարգութիւնների և բռնաժամիւնների: Երբեք յետ չը դառնալ: Այսպէս եմ իմ և ձեր նշանաւորում: Անընդհատ աշխատենք հանրապետութեան և ֆրանսիայի համար»:

ԱՆԳԼԻԱ

Կաղսածոս ներկայումս դարգւծւած է մի նոր վերանորոգութեան նախագիծով, որի մասին նա անդարձից Լոնդոնի օրդերի ծաշկերով ժամանակ և որի մասին նորեւումս դարձեալ խօսից Գրիւիլի մէջ մի քանի տարեկան ծաշի ժամանակ Այդ նոր վերանորոգութիւնը վերաբերվում է պարլամենտական կանցնադրութեանը: Այդ վերանորոգութեան մասին Կաղսածոս ասաց հետևեալը: «Պարլամենտի գործունէութեան անցեալ շրջանի անցքերը մանաւանդ նշանաւոր են նրանով, որ ապացուցին որ նշանաւոր վերանորոգութեան անհրաժեշտութիւնը: Այդ վերանորոգութիւնը պէտք է վերադարձնէ նրա նշանակութիւնը իբրեւ ազատութեան և կանխաւոր օրէնսդրական մեքենայի նեցուկ: Այդ պարտականութիւնը մենք յետաձգում ենք մինչև եկող տարի, բայց նա պահանջում է մեր բոլոր ուշադրութիւնը և աշխատանքները: Եթէ իւրաքանչիւր օրէնսդրական յօդուածը մեզ այդպէս հետաքրքրում է, որովհետեւ որպէս աշխարհի հետաքրքիր պէտք է լինի այն վերանորոգութիւնը, որ վերաբերում է օրէնսդրական ժողովին, այն օրէնսդրական ժողովին, որից օրինակ են առել բոլոր ժողովուրդների և որը ամենից շատ նպաստում է ձգտումներին զեպի ազատութիւն: Այդ խօսքերը արժանից ծափահարութիւններով ծածկվեցան:

Երկրորդական կարուածական միութեան անդամները անդադար կրկնում են, որ նրանց ոչ մի կարուածական օրէնք չի բաւականացրել և որ այժմեան կարուածական շարժման նպատակն է բոլորովին բաժանել Երկրորդական Ազգային: Կուք ինչ կարուածական միութեան շարժական վերջին նիստի ժամանակ Սեկստոն նկատեց, որ միութեան վարչապետութեան շնորհիւ կաթոլիկական և բողոքական տոները իրարանջալի մէջ վերածնունդ են առնաց արեւելահայ միութեանը: Միութիւնը պէտք է երկրի կառավարութիւնը լինի: Վերջին երկու տարիների ընթացքում, շարունակեց Սեկստոն, կարուածական միութիւնը երկու անգամ պարլամենտական զգաւարութիւնները ծագեցրել և անբաւականութեան զգից համայնքների և յօդուների ժողովի մէջ: Միութեան գանձարար 10,993 ֆունտ ստերլինգ կամուար նուիրատուութիւններ են մտել, որոնցից

2,242 ֆունտ ստերլինգ ֆերմերներն օժանդակութիւն է տուում: Կարուածական միութիւնը դարձրեցին օրէնքների գործարարութիւնը որպէս զի նրանք փոփոխվին արդարութեան սկզբունքի համեմատ»:

ԹԻԻԻԲԻԱ

Շարաֆ օրը Բ. Կուռնի Պատրիարքարան կըսէ զի մի կը հրամայէ որ Ամեն. իւրիման Սրբազան և Սրուանծեանց Գեր. Կարեպին վարդապետ Վանէն անշապաղ Կ. Պոլսն կոչուին:

Լաւանուս նայելով, Բ. Կրան սոյն որոշման պատճառ եղած են՝ Կարսի Առաջնորդ Կեր. Արուսեանի Կրկնորդ կախկապի երկու նամակներն՝ ուղղեալ առ Երեմիան Սրբազան և առ Կարեպին վարդապետ, նամակներ, որք բռնուելով Բ. Կուռնը զրկուեր են և որոց մէջ կանգնած պատճառող խօսքեր կան երկու:

Բ. Կուռն ասէց երկու շարաֆ առաջ սոյն հրամանը իբրանայցի տուած էր Պատրիարքարանի Կարու Բէհեանի Սրբաշաժ Էֆենտիին, և լրագրից ոմանք ալ լեւանայով հրատարակած էին, բայց Կարու Բէհեանի Սրբաշաժ Էֆենտիին յատկապէս մեր զրաւնակը գրելով՝ ձեռք գիտել ինչ տեսակ խնամտանք քաղաքականութեամբ սուտ հասնում էր այդ լուրն և մեզին ալ խնդրած որպէս զի հերքեմք իբրեւ անհիմն:

(Մատիս)

ՆԱՄԱԿ ԱՌՏՈՐԱՅԻՆ

Տեպից, 25 օգոստոսի:

Իերկին կոնֆերանցիայից յետոյ Եւրոպան ստիպեց թիւրքալիկ նեղեցեալ կատարել իրան վրա առած պարտաւորութիւնները, թէ իսկ սկզբում մի փոքր զանդաղ էր գնում, այնու ամենայն Միտոնեցիք սահմանի խնդիրը վերջացրեց, յունացի էլ վերջանալու վրա է մտնում է միայն հայոց հարցը, որ միշտ է 61-որդ յօդուածում:

Իերկին կոնֆերանցիայից սկսած համարեալ որ չէ անցել որ լրագրիների մէջ խօսակցութիւն չը լինէր յունաց և Միտոնեցիքի սահմանների խնդիրների մասին: Իսկ հայոց խնդիրը, կարծես, մտադարձ էր և պէսիստական կան միտքը արդէն սկսել էր իւրաքանչիւրիս պատած տեղ ճանցի: Էհ, ինչ պէտք է լինի, ստանալ էր, բայց ճակատագիրը խնդիրները, ինչպէս թուէր, իսկ իրաւական իրաւունքները և առաւելագույն է, հայր սմունք է:

Ամեն բան, որ հային ապագայում միջկարգութիւն և երջանկութիւն է խոստացել, միշտ որպէս մի ցնորք է անցել և զարմանալի չէ որ մենք մեր ապագայի վրա պիտիմիտին հայեացք ունենալ, ըստ որում խնդիրները յայն, որ մենք ունեցել ենք ապագայում, ի դուր է անցել: Բայց չը նայելով այդ բոլոր անաշուքութիւնների, հայը ունի մի կերպ անուղ կրկնապատկան անապատութիւն, որ յատուկ է ամեն փոքր ազգերին, նա շատ ուրախանում է և մի տեսակ հրճուած է զգում, երբ օտարները նրա վրա խօսում են, նրա ազգը գովում են, նրա ազգութեան առանձնապատկութիւններ են պատմում, նրան ապագայ են խոստանում: Բայց առաջ ինչ օգուտ, երբ օրախոսութիւնը միայն ուրախութիւն, հրճուածք լով հրճուած է միշտ, և այդ իր նեղ երեկակապան յիշանից չէ զուրկ դալու ոչ զորք չէ դառնում:

Հայ օրերից սկսեց, որ փոքր է շատ ազգային պատմութիւնից տեղեկ է, անտարբեր չէ միտած հայոց ապագայի մասին և նրան սուրբ պաշտ է հայի խնդիրները: Արդեօք կը գայ ժամանակ՝ երբ մենք մեր ազգի վրա դուրս ելնուածութեանը անցեալում կունենանք: Այս իմ մի քանի տող գրեւ ձեռք յարգելի խնդրից, պատճառ տուեց Վիեննայի «Neue Freie Presse» լրագրի, օգոստոսի 19-ի համարի մէջ տպված յօդուածը՝ հայոց խնդրի մասին, որ եւ թարգմանւում տուի և ահա իսկական էլ ձեռք եմ ուղարկում:

ԱՐՏՈՐԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

— Կառական թաղաւորը ինքն անձամբ կը բանայ աշխարհագրական համաշխարհային ժողովը, որ շուտով տեղի կունենայ Վենցիա-յում:

— Ամերիկայի Միացեալ Նահանգների նախագահ Գարֆիլդի առողջութիւնը զեռ ևս նոյն անորոշ դրութեան մէջ է: Գիտակի չեն հանել մարմնից, որովհետեւ հիւանդը զեռ ևս շատ թոյլ է: Տենդային դրութեանը շարունակվում է Գարֆիլդի առողջութեան մասին տեղեկութիւն բերող հեռագրիները շատ անգամ հակասող են վնասում: Մի օր լեւանում ենք որ նրա դրութիւնը լաւ է, միւս օր թէ դարձեալ յուսահատական է:

— Լոնդոնից գրում են որ իրլանդիայում շարունակվում են շատ անգամ կռիւներ ժողովրդի և պոլիցիայի մէջ:

— Լոնդոնից գրում են որ «Freiheit» լրագրի գաղապարով խմբագիր Մոստի, ինչ շատ լաւ են վարվում քանի որ մէջ Բաշի սովորական կերակուրից, նրան ամեն օր տալին են կաթի երկու մեծ բաժակ: Տաճարային աշխատանք, որին Մոստը դատապարտված է, նրանուհի և բազմա-նում որ նա դերձկութիւն է անում: Մի խօսքով ֆիզիկական նա ծանրութիւններ չէ կրում, միայն զանգառում է այն բանի վրա, որ նրան ընթերցանութեան համար ուրիշ գրքեր չեն տալիս, բացի կրօնական գրքերից:

«ՄՇԱԿ» ԶԵՆՈՒԳԻՐՆԵՐ

ՄԻՋԱԳՅԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵՆԻՑ

ՎԱՆԻՂՆՈՐ, 24 օգոստոսի: Ամենի, ծան-հայն և բանեօկի մէջ յայտնիցեալ խօսքեր 1,076,076, 24 օգոստոսի «Times» լրագրին հեռագրում են Կիտորից որ է. Եւրո-իան, հրաժարվելով Արգոյախման-խանի հետ պատերազմ շարունակելուց, հրատա-րակեց սրբազան պատերազմ անգլիացիների դէմ:

ՓԱՐԻՑ, 24 օգոստոսի: Կրկնաքուէր-կութիւնների հետեւեալը այս է. ընտրվե-ցան 56 հանրապետականներ, 3 լրագրա-տուներ և 5 բոնապարտականներ: Ազգային ժո-ղովը, չը հաշուել խօյտիաների, քաղկացած է 459 հանրապետականներից, 47 բոնա-պարտականներից և 41 միապետականներից:

ՅԱՒԱՍ, 22 օգոստոսի: Պատգամաւորու-թիւնները նուստաւորվել և հիւրեր ժողովից, ուղիղ կեօրին Նորին Բարձրութիւն գուրս կկա ժողովածուներին հանդիպելու: Գեներալ-Արքիպալը հանեց զգալի և զգալի ձայնով կարողաց Բարձ-րադիր հրովարտել: Երբ յանձնեցին նրան կայսրների պատկերները, Մեծ իշխանը խա-շակիքից և տրուստներ թափելով համ-բուրեց թանգազին պատկերները: Կամ Մի-լիստի օգնեց Նորին Բարձրութեանը իր վրա հայցելով այդ ընծան: Գեներալ Նորին Բարձրութեանը ընծաներ առաջնորդիցան իրան մօտիկ անձինքներից և զգալիական նուստաւոր մէջ ծառայողներին: Միջկան-քներից յետոյ, նախաձեռնիկ ժամանակ Նո-ւին Բարձրութիւնը յայտնեց իր անկեղծ ցանկութիւնը որ նուստաւորը ապագայում էր պատուով և փառքով շարունակել ծա-ռայել թաղաւորին և հայրենիքին:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 24 օգոստոսի: Պետական բանկի 5% ստանալը առաջին շրջանի ար-ժէ 96 ր. 50 փ., երկրորդ 94 ր. երրորդ 94 ր. 75 փ., չորրորդ 94 ր. 50 փ., ներքին առա-ջին 5% փոխառութեան տոմսեր արժէ 229 ր. 25 փ., երկրորդ 226 ր., արեւելեան առաջին 90 ր. 87 փ., սուի 7 ր. 62 փ.: Խուսաւ 1 ր. 1 փոփոխվում արժէ 26 փոփո, առաջ 100 ր.: Համարիցի վրա արժէ 222 մարի 50 փոփ., ֆարիգի վրա արժէ 273 փոփո, 50 մարի: Բորսայի արամաւորու-թիւնը ամօր է:

Խաղաղութիւնը հրեցնում ԱՐՏՈՐԱՅԻՆ